

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ

Центра за промоцију науке
за период јануар–јун 2019.

ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ

Динамика броја запослених и радно ангажованих лица у периоду јануар–јун 2019. године приказана је у табели.

Опис	Стање 31.12.2018.	Стање 30.06.2019.
Запослени на неодређено време	18	19
Запослени на одређено време	3	2
Радно ангажовани	12	11
Укупно	33	32

ЦЕНТАР
ЗА
ПРОМОЦИЈУ
НАУКЕ

ЈАНУАР–ЈУН 2019.

**КАЛЕНДАР
АКТИВНОСТИ
ЈАНУАР–ЈУН 2019.**

ЈАНУАР 2019.

Састанак пројекта *ODYSSEy*

Представници Центра за промоцију науке учествовали су на другом састанку конзорцијума посвећеном изради методолошког упутства и планирању имплементације пројекта *ODYSSEy* у Пољској, Србији, Грчкој и Естонији, који се финансира кроз европски програм Еразмус+.

Домаћин састанка одржаног 17. и 18. јануара, у Пиреју, у Франкофоној гимназији „Сен Пол“, био је грчки партнер на пројекту, Хеленски институт за студије реторике и комуникације (*I.R.E.S.E.*).

Главни циљ пројекта *ODYSSEy* јесте да се код ученика усмерених ка природним наукама и техничким дисциплинама унапреде вештине попут аргументовања, критичког мишљења и усменог излагања. Поред Центра и партнера из Грчке, на пројекту учествују и Институт за геофизику Пољске академије наука из Варшаве и *Energy Discovery Center* из Талина (Естонија).

Састанак пројекта *STEM School Label* у Бриселу

Представници Центра за промоцију науке присуствовали су радном састанку у оквиру пројекта *STEM School Label*, 22. јануара, у Бриселу. Главни циљ пројекат *STEM School Label* је препознавање и акредитовање школа на европском нивоу које су развиле иновативне приступе настави у STEM областима. Након извештаја у коме се дефинишу критеријуми за STEM школе, следећи задатак пројекта је покретање веб-платформе за самоевалуацију школа. Током ове године 15 пилот-школа из Србије ће проћи систем самоевалуације и тиме стећи титулу школе амбасадора. Координатор пројекта је *European Schoolnet* из Белгије, организација коју су основала 34 европска министарства образовања окупљена око заједничког циља увођења иновација у наставу. Поред Центра, у реализацију пројекта су укључени и *Ciencia Viva* из Португала, *Education Development Center* из Литваније и *Maison pour la Science* из Француске.

Састанак пројекта *Scientix* у Бриселу

Последњи радни састанак пројекта *Scientix* одржан је у Бриселу у просторијама *European Schoolnet*-а, који је координатор овог европског пројекта. Од 2017. године, када је Центар постао национална контакт тачка пројекта *Scientix* за Србију, одржано је око 50 разноврсних програма широм земље, заједно са *Scientix* амбасадорима. Нагласак је стављен на ширење свести о значају и релевантности STEM дисциплина у савременом образовању, као и на представљању могућности које *Scientix* пружа за унапређење наставе.

Мисаони експерименти

Аутори и реализатори овог програма за стручно усавршавање, др Машан Богдановски и Иван Умељић, упознали су присутне наставнике Шесте београдске гимназије са применом мисаоних експеримената у настави разних предмета, као и са начинима на које они могу да се искористе као ефикасно средство код различитих метода предавања и усвајања градива, нарочито приликом учвршћивања и ретенције знања. Кроз излагање инспиративних мисаоних експеримената, као што су „Проблем трамваја Футове“, „Декартов Зли демон“, „Лајбницова машина“, „Џексонова Мери, бриљантни научник за науку о бојама“, „Нејгелов слепи миш“, „Кинеска соба“, „Вео незнања“, „Нозиков Вилт Чемберлен“ и многих других, предавачи су представили њихов потенцијал за иновирање у разним сферама наставе, образовања и васпитања. Семинару су присуствовала 24 наставника Шесте београдске гимназије.

ФЕБРУАР 2019.

Представљање пројекта *AI Lab* у Београду

Прво јавно представљање пројекта Европска лабораторија вештачке интелигенције – *AI Lab* одржано је 1. фебруара, у Научном клубу Београд. Нови трогодишњи пројекат Центра, који координира Арс електроника из Аустрије, окупља 13 разноврсних институција из 11 земаља Европе, које се баве различитим питањима у вези са уметношћу, технологијом и друштвом. Пројекат је финансиран кроз програм Креативна Европа Европске уније. На овом догађају представљени су идеја, структура и циљеви пројекта, као и први отворени позив за уметнике који желе да се посвете истраживању научних садржаја и њиховој интеграцији у своје стваралаштво. Актуелни позив је посвећен неуронаукама, са истраживачким боравком у Лабораторији за неуронауке Националног универзитета у Буенос Ајресу, Аргентина.

Зимски Дечји научни камп

Овогодишњи Зимски ДНК Центар за промоцију науке организовао је у сарадњи са Одељењем за културу Амбасаде Мађарске у просторијама *Collegium Hungaricum*-а у Београду. Програм је трајао од 4. до 14. фебруара, у два циклуса, а ове године концепт је био мало друкчији од претходних: деца су се бавила темама које су њима важне и давала предлоге за решавање проблема са којима се суочава друштво. Свакога дана учесници су кроз организоване радионице, корак по корак, решавали проблеме и правили свој прототип решења. Кроз камп је прошло 50 деце из Београда и околине, а финални дан сваког циклуса био је резервисан за Дечји сајам науке, где су деца представљала своје радове публици.

Састанак и радионица пројекта *TeRRIFICA* у Бону

У Бону је, 5. и 6. фебруара, одржан први радни састанак пројекта *TeRRIFICA*, који се финансира из програма Хоризонт 2020. Осам институција из шест европских

земаља, Србије, Белорусије, Француске, Шпаније, Немачке и Пољске, у наредне три и по године заједно ће радити на пројекту који ће идентификовати примере најбоље праксе, као и кључне индикаторе за мерење успешности имплементације развијених методологија у циљу прилагођавања на климатске промене.

TeRRIFICA ће се фокусирати на прилагођавање климатским променама, са посебним освртом на специфичне циљеве одрживог развоја Уједињених нација, као што су „Квалитетно образовање“, „Чиста вода и санитарни услови“, „Доступна и обновљива енергија“, „Одрживи градови и заједнице“, „Одговорна производња и потрошња“, „Акција за климу“, „Живот на земљи“ и „Партнерством до циљева“.

Након првог радног састанка пројекта одржана је и прва радионица у којој је учествовало 22 представника регионалних и националних надлежних институција, као и истраживачких института, компанија, невладиних организација и универзитета заинтересованих за питања климатских промена у њиховим земљама. На радионици је учесницима приближен контекст *RRIF*-ја, као и његов значај за „Акцију за климу“ и прилагођавање на климатске промене. Координатор пројекта је Вила Бон из Немачке, а поред ЦПН-а, партнери на пројекту су Универзитет Рајн-Вал и Универзитет у Фехти из Немачке, као и удружење Образовање за одрживи развој из Белорусије, Универзитет „Адам Мицкевич“ из Пољске, организација *Science Citoyennes* из Француске и Асоцијација каталонских државних универзитета из Шпаније.

Предавање у Мађарском културном центру

Центар за промоцију науке, у сарадњи са Одељењем за културу Амбасаде Мађарске *Collegium Hungaricum* у Београду, организовао је у њиховим просторијама, 6. фебруара, предавање „Како изгледа бити пчела?“. О овој узбудљивој и интересантној теми говорио је Иван Умељић из Центра за промоцију науке. Присутни су могли да чују нешто више о томе како се развила заводљива комуникација између инсеката и биљака.

Пројекат *AI Lab* на турнеји по Србији

Као национални партнер пројекта Европска лабораторија вештачке интелигенције, финансираног кроз програм Креативна Европа, Центар за промоцију науке је у три града покренуо дијалог о друштвеној позицији вештачке интелигенције и потенцијалном повезивању са савременим уметничким праксама. На овим догађајима су представљени сама идеја, структура и циљеви пројекта, као и први од четири отворена позива за уметнике који желе да се посвете истраживању научних садржаја и њиховој интеграцији у своје стваралаштво. Актуелни позив је посвећен неуронаукама, са истраживачким боравком у Лабораторији за неуронауке Националног универзитета у Буенос Ајресу, Аргентина.

У београдском Културном центру Град, 9. фебруара, разговарало се о споју уметности и вештачке интели-

генције, а све у оквиру финалног догађаја фестивала Београд светлости. Центар је, 11. фебруара, гостовао на Академији уметности у Новом Саду. Коначно, 12. фебруара, ЦПН је први пут гостовао у Савременој галерији у Суботици. Догађајем у Суботици је практично завршен први круг представљања пројекта Европска лабораторија вештачке интелигенције у Србији.

Научни кафе – Жене, научнице, мејкерке

У понедељак, 11. фебруара, у просторијама *Collegium Hungaricum*-а одржан је Научни кафе под називом „Жене, научнице, мејкерке“. Ово је био први у низу научних кафеа које је Центар за промоцију науке припремио ове године. Истовремено је обележен и Дан жена и девојчица у науци. У пуној сали, кроз отворену дискусију, желели смо да направимо простор за размену идеја о мејкерс култури и научној заједници у Србији, о њеном утицају на научну и уметничку сцену, и пре свега, о њеном потенцијалу за будућност. Гошће кафеа биле су Александра Јованић, уметница и програмерка, са Факултета ликовних уметности Универзитета у Београду, Анђелка Исаковић, докторка медицине, са Медицинског факултета Универзитета у Београду, Соња Жакула, антрополошкиња, из Етнографског института САНУ, Ивана Живаљевић, зооархеолошкиња, из Института БиоСенс, у Новом Саду, и Миљана Стојановић, хемијска инжењерка, из *TENFORE DOO*. Дискусију су водиле Нађа Духачек из Центра за женске студије и Јелена Јоксимовић из Центра за промоцију науке.

PESHES на конференцији ТРЕНД 2019

Конференција ТРЕНД 2019, која се бави квалитетом и унапређењем високог образовања у Србији, одржана је на Копаонику, од 11. до 14. фебруара. На овој конференцији учествовали су и представници пројекта *PESHES*, на коме је Центар за промоцију науке један од партнера.

Главне теме овогодишње конференције биле су квалитет високог образовања уз примену дигиталних технологија учења, нови циклуси и стандарди акредитације, положај науке, рангирање и интернационализација универзитета, као и значај иновација за привредни развој. Конференцији су присуствовали професори са факултета широм Србије, као и представници партнерских организација које сарађују у оквиру пројекта *PESHES*.

Почетак пројекта *RETHINK*

Представници Центра за промоцију науке учествовали су на првом радном састанку конзорцијума пројекта *RETHINK*, у месту Коундекерк ан ден Рајн, у Холандији. Домаћин радног састанка био је Атена институт, Слободног универзитета у Амстердаму, који је и координатор пројекта, а састанак је био посвећен дефинисању полазних тачака и смерница за имплементацију пројекта *RETHINK*, који се финансира кроз европски програм Хоризонт 2020.

Циљ *RETHINK* пројекта је нови угао гледања и унапређење научне комуникације, уз превазилажење баријера и неједнакости када је реч о односу науке и

друштва кроз истраживања и иновације (*R&I*). Један од циљева је и увођење нових начина обуке за све учеснике у научној комуникацији, укључујући блогере и комуникаторе који користе друштвене медије.

Семинар у Крагујевцу

Аутори и реализатори овог програма за стручно усавршавање, др Машан Богдановски и Иван Умељић, упознали су присутне наставнике из Крагујевца и околине са применом мисаоних експеримената у настави разних предмета, као и са начинима на које они могу да се искористе као ефикасно средство код различитих метода предавања и усвајања градива, нарочито приликом учвршћивања и ретенције знања. Кроз излагање инспиративних мисаоних експеримената као што су „Проблем трамваја Футове“, „Декартов Зли демон“, „Лајбницева машина“, „Џексонова Мери, бриљантни научник за науку о бојама“, „Нејгелов слепи миш“, „Кинеска соба“, „Вео незнања“, „Нозиков Вилт Чемберлен“ и многих других, предавачи су представили њихов потенцијал за иновирање у разним сферама наставе, образовања и васпитања. Семинару је присуствовало 29 наставника из школа из Крагујевца и околине.

„Интелигенција биљака“ у Бешки

Центар за промоцију науке гостовао је у ОШ „Браћа Груловић“, у Бешки, поводом 210 година од рођења научника Чарлса Дарвина. За ову прилику ученици су могли да виде интерактивну изложбу „Интелигенција

биљака“, која нам открива њихова чула. Кроз пет експоната ученици су из прве руке сазнали како биља види, чује, осећа додир и мирис, и како се оријентише у простору.

Partnership summit у Центру

У Научном клубу у Београду, 19. фебруара, одржан је *Partnership summit*, догађај на коме је в.д. директора Центра др Марко Крстић, потписао Споразум о сарадњи са председником организације *Junior Chamber International (JCI)* Србија Драженом Станковићем. Такође, повод за организацију догађаја била је и посета председника *JCI* организације Александра Тија. С обзиром на то да је Србија 2015. године прихватила 17 Циљева одрживог развоја Уједињених нација, Дражен Станковић је објаснио да *JCI* спроводи пројекте широм Србије који су у складу са овим циљевима, и дао неке од примера пројеката. О пројектима ЦПН-а који су у складу са Циљевима одрживог развоја детаљније је говорио Добривоје Лале Ерић, руководилац Сектора за међународну сарадњу. Представљен је пројекат *TeRRIFICA*, који повезује концепт Одговорног истраживања и иновација (енг. *Responsible Research and Innovation – RRI*) са темом климатских промена.

Конференција о одговорном СТЕМ образовању

Центар за промоцију науке је, 22. и 23. фебруара, у Београду, организовао међународну конференцију под називом „Ка одговорном СТЕМ образовању“, посвећену настави обједињених СТЕМ предмета, односно природних наука, технологије, инжењерства и математике (енг. *STEM: science, technology, engineering and mathematics*). Конференција је одржана као финални догађај пројекта *Scientix* у Србији, у коме Центар има улогу националне контакт тачке. На конференцији су учесници, пре свега учитељи и наставници из целе Србије, имали прилику да сазнају више о различитим примерима добрих пракси од својих колега из Европе, као и од наставника – амбасадора пројекта *Scientix* у Србији. Како ученици могу учити математику кроз

прављење стрипова или како се деца са посебним потребама могу укључити у СТЕМ дисциплине кроз примере научника са посебним потребама. Такође, представљени су и пројекти *STEM School Label*, *System2020* и *ODYSSEy*, у којима је Центар партнер. Присутни су могли чути више и о томе како ће изгледати учионица будућности и колико је важно да научимо наше ђаке да буду креативни, да умеју да искажу своје идеје и да сарађују, јер као што је Иван Велтон Фицвотер, професор са Тринити универзитета у Даблину рекао, „будућност света је данас у учионици“.

Семинар у Лесковцу

Аутори и реализатори овог програма за стручно усавршавање, др Машан Богдановски и Иван Умељић, упознали су присутне наставнике са применом мисаоних експеримената у настави разних предмета, као и са начинима на које они могу да се искористе као ефикасно средство код различитих метода предавања и усвајања градива, нарочито приликом учвршћивања и ретенције знања. Кроз излагање инспиративних мисаоних експеримената као што су „Квајнов Гавагаи“, „Вилијамсова замена тела“, „Декартов Зли демон“, „Лајбницова машина“, „Џексонова Мери, бриљантни научник за науку о бојама“, „Нејгелов слепи миш“, „Серлова Кинеска соба“, „Ролсов Вео незнања“, и многих других, предавачи су представили њихов потенцијал за иновирање у разним сферама наставе, образовања и васпитања.

МАРТ 2019.

Сусрети у простору између

У петак, 1. марта, на Филозофском факултету, одржан је први разговор у оквиру програма „Сусрети у простору између“, који организују Катедра за андрагогију и Центар за промоцију науке. Јавни час на Филозофском факултету одржава се у оквиру предмета Филозофија образовања одраслих, а тема првог разговора била је *art+science+makers* изложба, која је почетком године постављена на другом спрату факултета. У разговору су учествовали: Ана Тодосијевић, уметница, Бојан Кениг, Центар за промоцију науке, Дарија Медич, ауторка рада „Емитовање је двосмерни канал“, Добривоје Лале Ерић, Центар за промоцију науке, Исидора Пејовић, уметница, Јелена Стојковић, Институт за педагогију и андрагогију, Катарина Чаировић, студенткиња андрагогије, Маја Максимовић, Филозофски факултет, Одељење за педагогију и андрагогију, Милица Николић, ауторка рада „Живи предели“, Моника Гава, студенткиња андрагогије.

Математичка мапа Србије

Центар за промоцију науке је расписао конкурс за примере добре праксе када је реч о популаризацији математике. Тим путем позвани су наставници, професори, учитељи и сви посвећени образовању и популаризацији науке на територији Републике Србије, који имају добру праксу у својој настави и који кроз неформално образовање желе јавности да представе интересантне математичке методе, појмове или догађаје са својих часова.

На конкурс је пристигло више од 90 пријава из 45 градова, а комисија Центра за промоцију науке одабрала је пет најбољих програма као примере успешних пракси. Ових пет предлога, односно пет наставника и професора, заједно са тимом Центра за промоцију науке, радило је на креирању видео-базе примера добре праксе. Сви пристигли предлози су се нашли на математичкој мапи Србије под слоганом „Истражи координате“. Током манифестације Мај месец математике јавност је имала прилику да види и упозна се са овим примерима добре праксе, а након манифестације програм ће наставити путовање по научним клубовима широм Србије.

Састанак са представницима научних клубова

У просторијама Научног клуба Београд 7. марта је одржан састанак са представницима Мреже регионалних центара и центара за стручно усавршавање. Састанак је отворио др Марко Крстић, в.д. директора ЦПН-а, захваливши се присутнима на досадашњем, али и предстојећем ангажовању на планираним активностима, те тиме најавио дневни ред. Укратко је упознао колеге из научних клубова са оквирним програмом Маја месеца математике, односно Јавним позивом и наставком пројекта Ноћ истраживача. Све три активности подразумевају активно учешће клубова, а како смо на поменути пројектима већ сарађивали, није било много недоумица у вези са планом припремних активности и организацијом.

Састанак пројекта Европска ноћ истраживача у Бриселу

Представница Центра за промоцију науке учествовала је на радним састанцима у оквиру Европске ноћи истраживача, 14. и 15. марта, у Бриселу. Главни циљеви састанака били су размена искустава партнера у тренутним пројектима у циљу унапређења квалитета манифестације која ће се одржати 27. септембра 2019. године. Поред тога, одржани су и састанци експерата ради идентификовања најбољих пракси које би биле имплементирани у нови оквир истраживања програма *Horizon Europe*. Центар је партнер у два од три пројекта Европске ноћи истраживача које у Србији финансира Европска комисија у оквиру Програма „Марија Склодовска Кири“. Пројекат *ReFocus 2.0* координира Природно-математички факултет Универзитета у Нишу, а пројекат *RECONNECT* Факултет техничких наука Универзитета у Новом Саду.

Семинар у Власотинцу

Аутори и реализатори овог програма за стручно усавршавање, др Машан Богдановски и Иван Умељић, упознали су присутне наставнике Гимназије „Стеван Јаковљевић“ у Власотинцу са применом мисаоних

експериментална у настави разних предмета, као и са начинима на које они могу да се искористе као ефикасно средство код различитих метода предавања и усвајања градива, нарочито приликом учвршћивања и ретенције знања.

Кроз излагање инспиративних мисаоних експерименталних као што су „Квајнов гавагаи“, „Вилијамсова замена тела“, „Декартов Зли демон“, „Лајбницова машина“, „Џексонова Мери, бриљантни стручњак за науку о бојама“, „Нејгелов слепи миш“, „Серлова кинеска соба“, „Ролсов вео незнања“, и многих других, предавачи су представили њихов потенцијал за иновирање у разним сферама наставе, образовања и васпитања.

ЦПН у Хелсинкију

Тим Центра за промоцију науке учествовао је на састанку конзорцијума пројекта *SySTEM 2020*, организованом 18. и 19. марта, на Универзитету Алто, у Хелсинкију. На састанку је направљен план даљег рада на пројекту са задатком да се у наредном периоду прикупе подаци о институцијама које се баве неформалним образовањем у Европи.

Циљ је да на мапу ставимо 2200 оваквих организација, којима ће ово бити прилика за умрежавање и размену искустава. Поред састанка конзорцијума, у Хелсинкију је одржана и дводневна радионица на којој су поред партнера учествовали и представници научних комуникатора, као и доносилаца одлука из земаља одакле долазе партнери. На овој радионици произведени су примери добре праксе, који ће бити представљени као резултати пројекта у виду јавности доступних алата за размену искустава и унапређење програма ин-

ституција у виду помоћи код комуникације са ученицима, повезивања институција, као и програмских садржаја који укључују различите циљне групе и евалуације квалитета програма.

Конференција PAIDEIA

У Свечаној сали „Драгослав Срејовић“ Филозофског факултета у Београду одржана је тродневна Међународна конференција *PAIDEIA*: језик и филозофија образовања. Ову конференцију, која је трајала од 20. до 22. марта, организовали су Филозофски факултет у Београду, Центар за промоцију науке и Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ из Београда. Тема ове међународне интердисциплинарне конференције била је разматрање употребе грчког концепта *paideia*, као претходника модерних појмова образовања, са циљем бољег упознавања и сагледавања образовних дискурса у антици и епохама које су уследиле. Након успешне радионице „*Pathe*: језик и филозофија емоција“, која је у марту 2017. одржана у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“, организатори су сматрали да би било плодно наставити дијалог о најважнијим питањима из друштвених и природних наука.

Конференција о СТЕМ образовању на Малти

Центар за промоцију науке је, 21. и 22. марта, на позив партнерске организације *European Schoolnet*, учествовао на великом скупу под називом *STEM high-level*

event 2019: Fostering industry cooperation within STEM school education strategies, одржаном на Малти.

Конференција је окупила представнике великих индустријских конзорцијума попут Мајкрософта, Самсунга, Тексас инструментса, Ај-Би-Ема, Циска и других, представнике образовног сектора широм Европе, као и представнике министарстава просвете из више европских земаља. Кључни задаци конференције били су да приближе индустријске праксе и потребе напредним концептима у оквиру СТЕМ образовања, те да обезбеде даљи развој добрих пракси у СТЕМ образовању, као и да се промовишу СТЕМ каријере и дефинишу стратешки кораци који би обезбедили веће интересовање за ово поље у будућности.

Циклус предавања „Све стране неуронаука“

Центар за промоцију науке и Друштво за неуронауке Србије (ДНС) од марта до маја организовали су циклус предавања „Све стране неуронаука“, у Научном клубу Београд, сваког четвртка, од 18 часова. Ова предавања представила су публици допринос неуронаука у ери интердисциплинарних истраживања, где оне постају све важнија компонента у свим гранама природних и хуманистичких наука. Од 21. марта до 16. маја, у Научном клубу, говорили су др Биљана Стојковић, др Милан Ћирковић, др Милош Бајчетић, др Оливер Стојковић, др Вања Ковић, др Слободан Марковић и др Ивана Атанасовска.

SySTEM2020 у Бешки

Тим Центра за промоцију науке је 22. марта посетио ОШ „Браћа Груловић“, у Бешки. Том приликом 22 ученика ове школе учествовало је у лонгитудиналном истраживању навика учења ђака између 8 и 20 година, које спроводи ЦПН као партнер на пројекту SySTEM2020.

Ученици су попуњавали упитник у ком су дали увид у своје навике када је у питању учење ван учионице. Исти упитник ученици ће попуњавати и следеће године. Истраживање ће пратити како се њихово виђење учења науке променило и да ли имају довољно подстицаја и подршке за неформално образовање.

„Интелигенција биљака“ у Нишу

Центар за промоцију науке гостовао је у Научном клубу Ниш са изложбом „Интелигенција биљака“, у периоду од 25. марта до 3. априла. Кроз пет експоната ученици су из прве руке могли сазнати како биљка види, чује, осећа додир и мирис, а како се оријентише у простору. Изложба је била отворена сваког дана у просторијама Научног клуба Ниш, с циљем да се покаже како наука није баук.

SySTEM2020 у Зајечару

Представници Центра за промоцију науке посетили су, 26. марта, Зајечарску гимназију. Овом приликом тим ЦПН-а састао се са директором Гимназије и разменио искуства у образовању, као и идеје о програмима за ученике. Кроз програм „Мој предмет значи“, сарадници ЦПН-а су представили ђацима професије у којима су стручни – биологију, психологију и физику. Овај интересантан концепт представља професије кроз наизглед неповезане предмете, па на тај начин говори зашто су неки појмови из математике важни за психологе, или аспекти физике неопходни биолозима. Након тога, 22 ђака учествовало је у истраживању које ЦПН спроводи на територији Србије о дејим навикама када је реч о ваншколским активностима. Испитивање је део пројекта SySTEM2020, који испитује ове навике деце и младих између 8 и 20 година у читавој Европи.

Уговор о сарадњи са Удружењем „Милутин Миланковић“

Центар за промоцију науке и Удружење „Милутин Миланковић“ потписали су, 28. марта, Меморандум о сарадњи, чиме је и званично отпочела сарадња ове две установе. Меморандум су потписали др Марко Крстић, в.д. директора ЦПН-а, и Славко Максимовић, председник Удружења. Меморандумом о сарадњи дефинисани су правац и обухват будуће заједничке сарадње чији су циљ оснаживање и подршка научној заједници у Србији, а заједничке активности отпочеле су током манифестације Мај месец математике, када је једна од изложби о Милутину Миланковићу постављена у Галерији науке и технике САНУ.

Други сусрет у простору између – Мејкерс и образовање

У петак, 29. марта, у оквиру догађаја „Сусрети у простору између“, на Филозофском факултету у Београду, ЦПН и Катедра за андрагогију Филозофског факултета организовали су отворене разговоре о мејкерс култури у образовању.

Циљ овог покрета је промовисање праведности и демократизација приступа STEAM-у (енг. *STEAM – science, technologies, engineering, arts, mathematics*) и другим сродним дисциплинама. У програму који је модерирала Јелена Јоксимовић из Центар за промоцију науке гостовали су Зоран Рончевић, Мејкер Србија, Мирјана Утвић, Центар за промоцију науке, Милан Весић, Центар за промоцију науке, Душан Митић, Шкоград, Наталија Остојић, Шкоград.

АПРИЛ 2019.

Јавни позив 2019

Центар за промоцију науке расписао је Јавни позив, а сва заинтересована научна, научностручна друштва, школе, центри за стручно усавршавање, удружења и друге организације могу да пошаљу пријаве за финансијску подршку пројектима промоције науке. Пријаве за пројекте расписане су у три категорије: Категорија 1 – Пројекти промоције науке у научним клубовима – 3.300.000,00 динара, с тим да је максималан износ по пројекту 100.000,00 динара;

Категорија 2 – Пројекти промоције науке – 4.000.000,00 динара, с тим да је максималан износ – по пројекту 200.000,00 динара;

Категорија 3 – Идејна решења за интерактивне експонате у парковима науке – до 100.000,00 динара. За пројекте који су изабрани као награђени и пројекте које ће Центар уврстити у каталог, подносилац пројекта има право на накнаду у зависности од ефеката његовог искоришћавања:

У четвртак, 30. маја, објављена је коначна листа Јавног позива Центра за промоцију науке за финансијску подршку пројектима промоције науке у 2019. години. Укупна расположива средства издвојена за ову намену износе 9.400.000,00 динара.

У оквиру категорије 1 пристигло је 155 пријава, за финансирање је предложено 28 пројеката, а неки од њих ће бити реализовани у више научних клубова. Укупан буџет опредељен за ову категорију износи 3.300.000,00 динара.

У другој категорији, од 100 предложених пројекта, за финансирање је одабрано 24 у укупном износу од 4.000.000 динара.

У оквиру категорије 3 одабрана су победничка решења и решења која ће се наћи у каталогу експоната за паркове науке.

Јавном позиву је претходила серија презентација које су одржане у 10 градова широм Србије, у периоду од 25. марта до 8. априла.

Планетаријум у Смедеревској Паланци

Центар за промоцију науке и ове године учествовао је на фестивалу науке у Машинској школи Гоша, у Смедеревској Паланци. Овог пута, у спортској сали школе, гостовао је Мобилни планетаријум. Програм Плане-

таријума састојао се од пет једночасовних пројекција, које су испратили стручни предавачи. Програм је био организован за децу из основних и средњих школа из околине Смедеревске Паланке.

Састанак пројекта *RETHINK*

Почетком априла у Центру за промоцију науке одржан је радни састанак пројекта *RETHINK*, на коме су учествовали представници ЦПН-а и партнери са Универзитета Западне Енглеске, из Велике Британије. Овом приликом је, између осталог, тестиран и протокол који развијају партнери из Бристолa, у контексту мапирања терена научне комуникације. Како би истраживање било релевантно за сваку појединачну земљу која је укључена у процес, и коришћење након тога било прилагођено за лаку употребу, извршено је тестирање протокола „на терену“ у Београду. За време посете партнера из Велике Британије настављена је разрада будућих активности на пројекту, и разматрани су наредни кораци које ЦПН треба да спроведе у предстојећем периоду у сарадњи са осталим члановима конзорцијума.

Радионица научног новинарства

У организацији Европске комисије, Центра за етику у науци и новинарству и Балканске мреже научних новинара у просторијама РТС-а одржана је трећа по реду радионица под називом *Balkan science journalism school*, у којој су учествовали и научни новинари Центра за промоцију науке Анђела Мрђа и Ђорђе Петровић. Овој радионици присуствовала је новинарка

РТС-а и потпредседница Светске федерације научних новинара Милица Момчиловић, као и Мартон Хајду, задужен за комуникацију у Европској комисији. О својим искуствима у вези са новинарском професијом учесницима су говорили Мићо Таталовић, научни новинар и уредник вести у часопису *Nature*, Фабио Туроне, познати италијански научни новинар, Иван Илић, словеначко-аустријски новинар који пише о науци, као и многи други новинари из нашег региона.

Елементи 16

У тему овог броја, под насловом „Сеоба на екране“, који је инспирисан недавно објављеном књигом „Друштво екрана“, представљена је историја екрана, откривено је како је текла еволуција нашег односа са њима, и кренуло се у потрагу за одговором на питање како смо данас сви, без обзира на године, постали „скринејџери“.

У Елементима 16 читала се и прича Ђорђа Петровића о томе колико смо били прљави кроз историју, а ту је био и одговор на ово питање – „прилично и предуго“. Елементи су донели и ексклузивни интервју са истраживачем Дарком Доневићем, који је, заједно са међународним тимом научника, након четири године истраживања, пронашао најдаље младо протојато галаксија досад откривено. У овом броју часописа наша се и чудесна прича Милице Митић о трагичној судбини „радијум девојака“ и одговорна питање шта се заправо крије иза узбудљиве дечје приче Луиса Керола о „Алиси у земљи чуда“.

Елементи 16 донели су још интересатних прича о Шекспировом свету науке, еволуцији лепоте, сличности

између стрипа и табеле Периодног система хемијских елемената, новој каталогизацији вируса, неуросексизму, пиониру етномузикологије Алану Ломаксу, као и репортажу из Лисабона о недавно одржаном Колоквијуму забавне математике.

Augmented Reality (AR) апликација „Сеоба на екране“

Осим занимљивих текстова и илустрација, овога пута смо за читаоце Елемената били припремили и праву посланицу: *Augmented Reality (AR)* апликацију „Сеоба на екране“, коју се путем линка могла бесплатно преузети из *Google Play* продавнице. Преузимањем и активирањем ове апликације, коју је у сарадњи са Центром за промоцију науке креирао познати графички дизајнер Жељко Лончар, остварили бисте потпуни доживљај насловне стране и илустрација у тексту „Хронологија“.

ЦПН у Књажевцу

Представници Центра за промоцију науке су, 8. априла, у Научном клубу регионалног центра за стручно усавршавање Књажевац, одржали радионицу под називом Научно образовање за одговорно друштво, на којој су представљени европски пројекти у којима Центар учествује као партнер – *Scientix*, *STEM School Label*, *System2020*. *Scientix* амбасадори, Младен Шљивовић и Иван Стојановић, на радионици су поделили своја искуства са овим пројектом из угла наставника, и представили присутним наставницима могућности *Scientix* портала, као и шире опције које пружа овај европски пројекат.

„Интелигенција биљака“ у Ријеци

Центар за промоцију науке традиционално је гостовао на Фестивалу знаности у Ријеци. Ово је била трећа узастопна посета ријечком научном фестивалу, а ове године понели смо са собом изложбу „Интелигенција биљака“. Поставку су Ријечани, али и гости из околине, могли да посете од 8. до 11. априла у Природословном музеју.

Посета немачког амбасадора ЦПН-у

У среду, 10. априла, Научни клуб Центра за промоцију науке посетио је амбасадор Немачке Томас Шиб. Повод за долазак у Научни клуб био је догађај који је организовала Немачка служба за академску размену (DAAD), која је окупила своје алумније како би са амбасадором дискутовали о унапређењу активности, бољем повезивању, као и новим могућностима академске размене. Уз амбасадора, овом догађају присуствовали су и Кристијан Рајсмилер, шеф одељења за културу и штампу Амбасаде Немачке, и др Симоне Хајне, директорка DAAD у Београду, а госте је дочекао др Марко Крстић, в.д. директора Центра за промоцију науке.

Финансијски водич за Хоризонт 2020

У оквиру COST акције BESTPRAC објављен је водич за финансијско управљање на пројектима у оквиру програма Хоризонт 2020. BESTPRAC је мрежа административног, финансијског и правног особља у оквиру универзитета и истраживачких институција које пружају подршку пројектима који су финансирани из средстава Европске уније. Групе из којих је састављена мрежа покривају различита питања из области финансија, права и администрације, са циљем размене знања и искустава, развоја добрих пракси и повећања обима ефикасности у области истраживачке администрације. BESTPRAC је COST акција која окупља појединце из 37 земаља широм Европе. Основана је са циљем даље професионализације рада административног, финансијског и правног особља на пројектима који се финансирају из европских фондова у домену науке и образовања, с посебним нагласком на Хоризонт 2020.

Планетаријум у Земуну

Мобилни планетаријум Центра за промоцију науке гостовао је, 18. априла, у ОШ „Лазар Саватић“, у Земуну. Овом приликом ученици су кроз пет пројекција, заједно са научним демонстраторима прошли кроз дигиталну галаксију, упознали Сунчев систем и открили интересантне податке у вези са посматрањем ноћног неба.

Семинар у Шапцу

Аутори и реализатори програма за стручно усавршавање, др Машан Богдановски и Иван Умељић, упознали су наставнике шабачких средњих и основних школа са применом мисаоних експеримената у настави разних предмета, као и са начинима на које они могу да се искористе као ефикасно средство код различитих метода предавања и усвајања градива, нарочито приликом учвршћивања и ретенције знања. Кроз излагање инспиративних мисаоних експеримената као што су „Декартов Зли демон“, „Лајбницова машина“, „Џексонова Мери, бриљантни стручњак за науку о бојама“, „Нејгелов слепи миш“, „Серлова кинеска соба“, „Ролсов вео незнања“, и многих других, предавачи су представили њихов потенцијал за иновирање у разним сферама наставе, образовања и васпитања.

Научни кафе о вакцинацији

ЦПН је други научни кафе ове године, 23. априла, на Дорћол плацу, посветио теми вакцинације. Постоји много заблуда и теорија завере, а кампања против вакцинације постала је врло интензивна у читавом свету. Овакво стање већ је довело до поновног избијања неких искорењених болести, а посебно су угрожене групе са ослабљеним имунским системом које не могу примити вакцине. Зашто вакцине немају алтернативу? О овоме су разговарали др Каја Дамњановић са Филозофског факултета Универзитета у Београду, др Ђорђе Миљковић из Института за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ Универзитета у Београду, и др Срђа Јанковић са Универзитетске дејче клиника Тиршова. Програм је водила др Тања Аднађевић из Центра за промоцију науке.

МАЈ 2019.

Планетаријум у Житорађи

У среду, 8. маја, Мобилни планетаријум Центра за промоцију науке гостовао је на Фестивалу науке у Житорађи. Планетаријум је био смештен у Дому културе, у самом центру овог места на југу Србије. Као и досад, у Планетаријуму су организоване пројекције ноћног неба и небеских објеката. Ово је била јединствена прилика за проширивање знања из астрономије.

ЦПН на конференцији EUSEA у Бечу

У Бечу је, 9. и 10. маја, одржана међународна годишња конференција асоцијације EUSEA, чији је ЦПН члан. Овогодишња конференција под називом *European Science Engagement Conference* отпочела је свечаним отварањем у просторијама *Vienna BioCenter*-а. Конференцију су први пут заједнички организовала три партнера: EUSEA, OPENSCIENCE и SCIENCE CENTER NETWORK, чији су стручност и ентузијазам допринели још разноврснијем и изазовнијем садржају овогодишњег програма. EUSEA (*European Science Engagement Association*) је међународна заједница професионалаца који се баве јавним и грађанским ангажманом. Овај динамичан савез уједињује организаторе фестивала науке, научне комуникаторе, научне центре, као и институције културе широм Европе.

Мај месец математике

У четвртак, 9. маја, у Галерији на Андрићевом венцу 2, отворена је манифестација Мај месец математике. То-

ком овогодишњег Маја месеца математике, одржали смо укупно 50 радионица, на којима је било више од 1200 деце. Организовали смо 22 предавања. Припремили две изложбе – „Кроз математичке пределе“, која је повела посетиоце у математичке приче широм света, и „Животни циклуси Милутина Миланковића“, посвећену великом светском научнику Милутину Миланковићу. Дошли су нам и гости из иностранства: др Стјуарт Колхаген из Аустралије, др Бери Сипра из САД, др Грег Гејџ из САД и тим Свеучилишта у Риједи. У програму који је организован у Београду учествовало је 34 волонтера и 17 демонстратора, који су стајали на располагању посетиоцима изложби, трибина, предавања, филмских пројекција и других организованих програма.

Мај месец математике збивао се на много локација: у Београду на три места (Галерија на Андрићевом венцу, Галерија науке и технике САНУ, Научни клуб Београд), али и широм Србије, у 45 градова, са више од 90 разних математичких догађаја и дружења са најинспиративнијим наставницима математике из целе Србије.

Изложба „Животни циклуси Милутина Миланковића“

Као посебан део овогодишњег Маја месеца математике, ЦПН, МИ САНУ и Удружење „Милутин Миланковић“ припремили су изложбу „Животни циклуси Милутина Миланковића“. На отварању, 10. маја, у Галерији науке и технике САНУ, говорили су академик Зоран Петровић, директор Галерије науке и технике САНУ, мр

Славко Максимовић, председник Удружења „Милутин Миланковић“, и др Марко Крстић, в.д. директора Центра за промоцију науке. Догађај је модерирала др Тања Аднађевић, руководилац Сектора програмских активности.

Кроз ову поставку посетиоци су имали прилику да упознају неколико страна личности Милутина Миланковића и увиде колико је неизбрисив траг који је оставио у свакој области којом се бавио. Поред тога што је био професор, Милутин Миланковић био је и вечити ђак, научник који је објаснио теорију настајања ледених доба, врхунски грађевински инжењер, школован у угледној Бечкој техничкој школи, први српски доктор наука у овој области, некадашњи директор Астрономске опсерваторије у Београду, професор небеске механике, теоријске физике и рационалне механике.

Акициони потенцијал математике

У Галерији на Андрићевом венцу, 12. маја су одржани инспиративни разговори под слоганом „Акциони потенцијал математике“. Наталија Будински из Руског Крстура, Данило Боровница из Кикинде, Аница Тричковић из Житорађе, Небојша Илић из Кучева, Ана Ружић и Сања Јечменица из Београда, поделили су „пелцер“ занимљивих часова и показали нам да математичке вибрације таласају целу Србију. Програм „Акциони потенцијал математике“ део је ширег оквира Математичка мапа Србије, а све под окриљем манифестације Мај месец математике, коју Центар за промоцију науке организује већ осам година заредом. Након месец дана мапирања и 90 пријава из 45 градова,

комисија Центра за промоцију науке изабрала је најразиграније примере наставе математике. Пет најбољих примера добре наставне праксе снимљено је у школама у којима одабрани наставници раде. Настојаћемо да преко ових видеа у читавој Србији наставнике математике инспиришемо на нове идеје.

ЦПН на ČUMIĆ BOOK FESTU

Центар за промоцију науке је до сада објавио више од четрдесет издања, а последњих година посебна пажња поклања се иновативним издавачким формама попут првог доктората у стрипу *Одравњавање (Unflattening)*, канадског аутора Ника Сузениса, или *Augmented Reality (AR)* апликације „Сеоба на екране“, која проширује графички и текстуални садржај истоименог темата у 16. броју часописа Елементи.

О томе шта ново доносе ова два иновативна издавачка подухвата, у оквиру програма петог *ЋУМИЋ BOOK FEST*-а говорили су Жељко Лончар, графички дизајнер и аутор *Augmented Reality (AR)* апликације „Сеоба на екране“, Никола Драгомировић, стрип критичар и есејиста, и Иван Умељић, уредник издавачке делатности Центра за промоцију науке.

Уручене награде МИ САНУ

У петак, 17. маја, у Галерији на Андрићевом венцу, одржана је додела Годишњих награда (похвала) Математичког института САНУ за студенте редовних, мастер и докторских студија у области математике и механике и у области рачунарства. Окупљенима се најпре обратио др Зоран Огњановић, директор МИ САНУ, са неколико речи о самој награди и њеној важности, поменивши притом да се она додељује трећи пут заредом, и нагласивши да је ово уједно и прилика да се обележи 73 године постојања Математичког института. Затим је представио академика Радоша Цветковића, председника Научног већа МИ САНУ, који је добитницима, након кратког обраћања, уручио награде и похвале.

Награда и Похвала дедељују се у области математике и механике и у области рачунарства, и то у три категорије: за најбољу одбрањену докторску дисертацију, за најбољи мастер или други научноистраживачки рад и за најбољи дипломски или семинарски рад.

Додела награда и похвала одржана је у склопу манифестације Мај месец математике (МЗ), коју већ осам година заредом МИ САНУ организује заједно са Центром за промоцију науке.

Елементи на *BEST DESIGN WEEK*-у

У суботу, 18. маја, учесницима конференције *BEST DESIGN WEEK* кроз једночасовну презентацију представљен је часопис Елементи. Пред великим бројем студената окупљеним у просторијама СТАРТИТ центра, о ликовним и графичким аспектима часописа Елементи и о свом стваралштву говорили су графички дизајнери Моника Ланг и Жељко Лончар и уредник часописа Иван Умељић.

Предавачи су представили Елементе у оквиру програма *Design Insight*, чији је циљ да се студенти заинтересовани да се баве дизајном, упознају са новим производима и могућностима у свету савременог дизајна, било да је реч о графичком, веб, архитектонском или индустријском дизајну.

Елементи у Новом Саду

У среду, 22. маја, у Културној станици Свилара у Новом Саду, одржана је трибина посвећена 16. броју часописа Елементи. Поред текстова, новосадској публици представљена је и једна значајна иновација у издаваштву на овим просторима коју доноси овај број – *Augmented Reality* апликација „Сеоба на екране“. Ова атрактивна апликација пружа проширење текстуалног и графичког садржаја о еволуцији нашег односа према екранима свих врста.

О *Augmented Reality* апликацији „Сеоба на екране“, начину на који омогућава да остваримо потпуни доживљај насловне стране и илустрација у тематику новог броја, али и томе како је настала, говорио је њен

аутор Жељко Лончар, предавач на Високој школи ликовних и примењених уметности у Београду, који води и студио за графички дизајн *DAYDREAM*. Др Игор Живановић, научни сарадник са Института за филозофију и редовни сарадник Елемената, говорио је о свом најновијем тексту „Еволуција лепоте“, као и о другим темама о којима је писао за Елементе, а уредник часописа Иван Умељић упознао је подробије новосадску публику са најинтересантнијим чланцима. Модератор трибине био је Душан Мајкић.

Предавање о првим галаксијама

У петак, 24. маја, посетиоци Научног клуба Центра за промоцију науке били су у прилици да закораче у свет еволуције најдаљих галаксија у свемиру. Др Дарко Доневски, астрофизичар из Центра за космологију Уни-

верзитета у Трсту (*SISSA*), који је недавно са међународним тимом истраживача пронашао најдаље младо протојато галаксија досад откривено, одржао је у Научном клубу Београд предавање „Где се крију прве галаксије у свемиру?“

Доневски се у свом предавању осврнуо и на то шта нас очекује у наредним годинама – лансирање досад највећег свемирског телескопа – истакавши како данас, комбинацијом највећих телескопа и компјутерских симулација, откривамо природу првих галаксија рођених у време када је свемир био веома млад.

ЦПН у посети Кини

Центар за промоцију науке учествовао је на конференцији под називом *International technology transfer and promotion activities* у оквиру сајма под називом *2019 China International Fair for trade in Services (CIFTIS)*. Путовање је реализовано на позив кинеских партнера *Beijing Exchange Centre of Science and Technology* ради представљања иновативних пројеката из Србије и међусобног умрежавања и сарадње. Представљање иновативних пројеката је било двојак: у виду презентација на сајамском штанду и учествовања в.д. директора Центра на неколико панел-дискусија које су организоване током сајма и конференције.

Поред тога, одржан је и састанак са кинеском асоцијацијом организација које се баве неформалним образовањем, где је уговорена будућа сарадња и потписан Меморандум о споразумевању.

Пројекат *TeRRIFICA* у Ријеци

На Свеучилишту у Ријеци је, 29. маја, одржано прво представљање пројекта *TeRRIFICA* у Хрватској, у оквиру велике регионалне иницијативе којом се у процес одлучивања и развијања климатских акција укључују сви кључни актери друштва – наука и образовање, донносиоци одлука, бизнис и индустрија, и сами грађани којима су такве акције намењене. Центар за промоцију науке, као иницијални партнер пројекта, истовремено је и центар регионалних активности у седам земаља Југоисточне Европе – поред Србије, то су Албанија, Црна Гора, Босна и Херцеговина, Мађарска, Румунија и Хрватска. На скупу у Ријеци је тим поводом учествовало око двадесет представника веома разноврсних организација из свих домена укључујући, између осталих, и грађанско удружење Еко Кварнер, које већ годинама успешно делује на претварање острва Крк у самоодрживу и енергетски независну заједницу. Истраживачи са Ријечког универзитета су представили неколико изванредних пројеката који одговарају на потребе заједнице, док су представници локалних и регионалних власти причали о позитивним законским решењима и подстицајима, изразито иновативним на регионалном нивоу, који су развијени као одговор на новонастале климатске околности.

Насловна страна Елемената најлепша у протеклој години

На Међународном фестивалу илустрације Илустрофест, стална сарадница Елемената, илустраторка Мо-

ника Ланг, добила је награду у категорији Најбоља илустрација у штампаним и онлајн медијима у 2018. години, и то за илустрацију на насловној страни 13. броја часописа Елементи. Одлуку о томе донео је петолични стручни жири, у чијем су саставу били Југослав Влаховић, Славимир Стојановић, Јана Оршолић, Душан Јововић и Алина Мара Вујић.

Илустрофест је међународни фестивал илустрације који се први пут одржава ове године, од 23. до 31. маја, на Београдској тврђави, испред Павиљона „Цвијета Зузорић“. На конкурс за учешће на Илустрофесту пристигло је више од 2000 радова, 220 аутора из целог света (од Америке, Француске, Италије, Чешке, Словеније, Румуније, Бугарске, Мађарске, Хрватске, до Русије, Ирана, и Аустралије), а жири је изабрао 80 аутора и 200 радова који су уврштени у изложбу на Калемегдану.

ЈУН 2019.

Мисаони експерименти у Земунској гимназији

Аутори и реализатори семинара Примена мисаоних експеримената у настави, др Машан Богдановски и Иван Умељић, упознали су ученике Земунске гимназије са применом мисаоних експеримената у настави разних предмета, као и са начинима на које они могу да се искористе као ефикасно средство код различитих метода предавања и усвајања градива, нарочито приликом учвршћивања и ретенције знања. Предавање је одржано у склопу школског фестивала науке, пред великим бројем ученика, у Свечаној сали гимназије у Земуну.

ЦПН на *Green Days* конференцији у Подгорици

Изузетно успешна сарадња Министарства науке Црне Горе и Центра за промоцију науке настављена је учешћем Центра на изузетно квалитетном и неопходном скупу, на коме је акценат стављен на одрживи развој заснован на резултатима и иновацијама које научна истраживања могу да пруже. Уз присуство више од 400 учесника и уз учешће око педесет говорника из више од двадесет земаља Европе и света, конференција *Green Days* је послала јасну поруку о неопходности хитне акције, боље регионалне и глобалне сарадње, и активне примене научних знања и резултата. Сесији посвећеној зеленој економији и развоју заснованом на иновацијама председавао је Добривоје Лале Ерић, регионални координатор пројеката *TeRRIFICA* и *RRING*. У оквиру сесије су учествовали изузетни стручњаци за одрживи развој, иновативно предузетништво, Циљеве одрживог развоја (*Sustainable Development Goals –SDGs*), Климатске извештаје међувладиног панела (*Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC*) и циркуларну економију.

ЦПН на јубиларној *ECSITE* конференцији

У Копенхагену је, од 6. до 8. јуна, одржана Међународна годишња конференција асоцијације *ECSITE* (Мрежа европских научних центара и музеја), чији је ЦПН члан. Овогодишња, 30. по реду *ECSITE* конференција, окупила је око 1200 учесника из 59 држава, чинећи ову јубиларну конференцију највећим и најсложенијим догађајем у историји њеног одржавања. Организациони одбор *ECSITE*-а припремио је богат програм у виду предавања, изложби, тинкеринг и

гејминг радионаоца, као и три вечерња креативна социјална догађаја. Одржано је и више од 100 паралелних стимулативних сесија, од којих је на две, посвећене научној комуникацији у Југоисточној Европи, говорио руководилац Сектора за међународну сарадњу ЦПН-а Добривоје Лале Ерић. Представници ЦПН-а су такође искористили прилику за остваривање контаката и нових видова сарадње приликом интензивног повезивања кроз јединствени простор – Бизнис бистро. Учесници су могли да одаберу и низ факултативних програма као што је посета Ботаничкој башти, највећој зеленој оази Копенхагена, Зоолошком музеју или обилазак дела града који одражава зелену политику или екополитику Копенхагена. За време трајања конференције, *Experimentarium* је био домаћин путујућој изложби *Body Worlds*, коју је конципирао немачки анатомичар Гинтер фон Хагенс, идејни творац метода пластенације.

У току трајања конференције одржан је и радни састаок са координатором и партнерима на *RETHINK* пројекту.

Планетаријум у ОШ „Зага Маилвук“

За последње путовање у овој школској години ЦПН је, 10. јуна, довезао Мобилни планетаријум у ОШ „Зага Маливук“, у Крњачи. Као и досад, у Планетаријуму су организоване пројекције ноћног неба и небеских објеката. Деца од првог до седмог разреда уживала су у причама које су, кроз мултимедијално путовање, причали научни демонстратори Центра за промоцију науке.

„Интелигенција биљака“ на БУДИ фестивалу

У оквиру БУДИ фестивала, од 4. до 11. јуна, Центар за промоцију науке гостовао је у Панчеву са изложбом „Интелигенција биљака“. Изложба је била постављена у холу Основне школе „Бранко Радичевић“. Овом приликом ученици и заинтересовани гости могли су обићи интерактивне научнопопуларне експонате који говоре о чулима код биљака и њиховим паралелама са човеком.

Тура *We Inspire You!*

Тура *We Inspire You!*, коју је Центар за промоцију науке организовао од 12. до 15. јуна, окупила је 35 професионалаца из области науке, образовања, уметности и медија са циљем да се ближе упознају са моделима рада и активностима институција чији примарни циљ јесте спој науке, нових технологија и уметности. Програм је реализован у оквиру пројекта Европска лабораторија вештачке интелигенције (*European ARTificial Intelligence Lab – AI Lab*), и укључивао је посете Арс електронике у Линцу, Галерији Капелица и Кући експеримената у Љубљани. Током боравка у Линцу, учесници турнеје имали су прилику да се детаљније упознају са разноврсним активностима институције Арс Електроника. Након разговора са директором Центра Арс Електроника, Кристофом Кремером, који је госте из Србије упознао са изузетним технолошким достигнућима Центра, учесници туре имали су прилику да чују и директора и кодиректорку фестивала, Мартина Хонзика и Веронику Либл, а тура је настављена у простору *Future Lab*, истраживачко-развојном центру Арс електронике. Галерија Капелица у Љубљани основана је пре 25 година и једна је од пионирских организација које развијају уметничке програме и радове на пресеку уметности и науке. Њен директор, Јуриј Крпан, детаљно је описао авангардни концепт ове галерије, која већ деценијама повезује уметнике, стручњаке из разних области и публику у њиховом заједничком истраживачком раду на пољу уметности. Кућа експеримената (*Hiša eksperimentov*), сродна је

институција ЦПН-у када су у питању образовни програми и научни садржаји намењени пре свега деци и младима. Миха Кос, директор Куће експеримената, поздравио је учеснике туре *We Inspire You!*, који су затим сами истраживали простор и интерактивне експонате, осмишљене тако да подстичу радозналост и креативност, али и критичко размишљање.

Научни кафе о Игри престола

Центар за Промоцију науке организовао је још један Научни кафе, овог пута са темом науке у и око популарног књижевног и телевизијског феномена *Игре престола*. Кафе је организован у просторијама Клуба студената филозофског факултета у понедељак, 17. јуна, од 19 часова. У двосатном разговору учествовали су др Марија Танасковић, биолошкиња, научна сарадница на Институту за биолошка истраживања „Синиша Станковић“, Марина Мандић, антрополошкиња, истраживач сарадник у Етнографском институту САНУ, др Младен Стајић, антрополог, доцент на Одељењу за етнологију и антропологију, и Иван Станојевић, политиколог, асистент на Факултету политичких наука. Програм је модерирао Борис Клобучар из Центра за промоцију науке.

Састанак пројекта *RRING* у Бриселу

Редован састанак партнера пројекта *RRING* био је посвећен актуелним темама и активностима унутар пројекта, попут глобалног истраживања, интервјуисања и

анкетирања кључних актера и протагониста ЕУ концепта Одговорног истраживања и иновација (*Responsible research and Innovation – RRI*) и УН политике Циљеви одрживог развоја (*Sustainable Development Goals – SDGs*). Велика глобална анализа података спроводи се у више од 50 земаља света, укључујући и Србију, и обухвата актере и појединце који делују на широком пољу науке и истраживања – доносиоци одлука, представници државних органа и институција, истраживачи, НВО сектор, бизнис и индустрија. Куриозитет одржавања састанка било је његово повезивање са конференцијом *Pathways to Transformation*, коју су, као свој финални догађај, организовала два велика пројекта финансирана кроз програм Хоризонт 2020 – *Nucleus* и *RRI Practice*.

ЦПН на састанку преговарачке групе за науку и иновације

Састанак Пододбора посвећен питањима науке, истраживања и иновација одржан је 21. јуна, уз присуство, са српске стране, шефице преговарачког тима Републике Србије др Тање Мишчевић, државног секретара у Министарству просвете, науке и технолошког развоја др Виктора Недовића, и др Марије Кузмановић, помоћнице министра за међународну сарадњу у Министарству просвете, науке и технолошког развоја. У име ЦПН-а, састанку је присуствовао Добривоје Лале Ерић, руководилац Сектора за међународну сарадњу. Центар је апострофиран у контексту подршке реализацији програма Хоризонт 2020 у Србији. Издвојени су и промоција истраживачких и мултидисциплинарних иновација и сарадњи на европском нивоу, са циљем успостављања друштва заснованог на знању и вредностима научне културе. У наставку су представљени и настанак и развој Центра, програмске, медијске и издавачке активности, Мрежа научних клубова у Србији, као и међународна сарадња и ЕУ пројекти у којима Центар учествује. Посебан нагласак је стављен на организацију првог догађаја *Science Meets Parliaments* у Србији, 10. јула 2019, у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја и Обједињеним истраживачким центром Европске комисије.

„Интелигенција биљака“ у Румунији

„Интелигенција биљака“ је први пут гостовала у Румунији. Од 21. до 23. јуна изложба је представљена на Фестивалу науке у Клужу. Овом приликом, посетиоци су нашу изложбу могли да виде преведену на румунски језик. Кроз пет експоната ученици су из прве руке сазнали како биљка види, чује, осећа додир и мирис, а како се оријентише у простору.

Елементи у Смедереву

У петак, 28. јуна, у галерији Музеја у Смедереву, одржана је промоција 16. броја часописа Елементи. Текстове из овог броја смедеревској публици представили су научни новинари Центра за промоцију науке, Ивана Николић и Ђорђе Петровић, и Иван Умељић, главни уредник часописа.

Највише речи било је о теми броја – сеоби на екране, али су представљени и други текстови који чине актуелни број часописа: „Неуросексизам“, интервју са астрофизичарем Дарком Донеvским: „Свемир је наша

једина лабораторија“, „Колико смо били прљави кроз историју“, „Еволуција лепоте“, „Кобни сјај радијума“ и „Музика нових светова“. Говорници су искористили прилику и да најаве нове Елементе, који излазе почетком јула.

Поред текстова, смедеревској публици представљена је и *Augmented Reality* апликација „Сеоба на екране“. Ова атрактивна апликација пружа проширење текстуалног и графичког садржаја о еволуцији нашег односа са екранима свих врста.

ЦЕНТАР
ЗА
ПРОМОЦИЈУ
НАУКЕ

www.cpn.rs